

Handläggare
Camilla Husebye Becker
Telefon: 08-508 288 83**Till**
Svea hovrätt
Mark- och miljööverdomstolen

Mål 6891-20; Miljö- och hälsoskyddsnämnden ./. Tiptapp AB

Fullföljd av överklagande av Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 26 maj 2020, M 8379-19

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (*nämnden*) får till fullföljd av tidigare ingivet överklagande anföra följande.

Justering av överklagande

Nämnden återkallar överklagandet såvitt avser punkten 2, avseende rättegångskostnader, i mark- och miljödomstolens dom. Nämndens överklagande avser således endast punkt 1 i mark- och miljödomstolens rubricerade dom.

Yrkanden

Nämnden yrkar att Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd.

Nämnden yrkar att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av punkt 1 i mark- och miljödomstolens dom, fastställer länsstyrelsens beslut att avslå Tiptapp AB:s (*Tiptapp*) överklagande av nämndens beslut.

Grunder

Mark- och miljödomstolens bedömning att Tiptapps verksamhet inte utgör mäkleri av avfall är felaktig. Det är vidare inte tillåtet för annan att transportera avfall som omfattas av det kommunala renhållningsmonopolet och därmed inte heller tillåtet att förmedla transporter av avfall till annan än kommunen eller de som kommunen anlitar. Tiptapps verksamhet står därmed i strid med bestämmelserna om det kommunala renhållningsansvaret och kommunens ensamrätt enligt 15 kap. 20 § och 15 kap. 24 § miljöbalken. Nämndens beslut om förbudet är skäligt och proportionerligt för att säkerställa att miljöbalken med följdförfattningar efterlevs.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Box 8136
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 288 83
Växel 08-508 28 800
camilla.husebye.becker@stockholm.se
start.stockholm

Mark- och miljödomstolens dom utgår från en felaktig tolkning av bestämmelserna om kommunens renhållningsansvar och ensamrätt och domen avviker från gällande rätt. Det finns således skäl att ändra mark- och miljödomstolens dom.

Nämnden konstaterar att den typ av verksamhet med förmedling av transport av avfall som målet gäller är en förhållandevis ny företeelse som inte tidigare varit föremål för rättslig prövning i överinstans. Mark- och miljödomstolens tolkning av innebörden av kommunens renhållningsansvar och ensamrätt får, om den står sig, långtgående konsekvenser för hanteringen av renhållningen i samtliga Sveriges kommuner. Det är därför av största vikt för den framtida rättstillämpningen att Mark- och miljööverdomstolen prövar frågan om det kommunala renhållningsansvarets och ensamrättens omfattning.

Skäl för prövningstillstånd föreligger således.

Utveckling av talan

Inledning

Mark- och miljödomstolen har funnit att Tiptapp inte bedriver mäkleri av avfall och att kommunens ensamrätt inte omfattar transport av hushållsavfall i form av grovavfall till återvinning. Domstolens bedömningar bygger på en enligt nämndens mening mycket snäv tolkning av kommunens renhållningsansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken och den ensamrätt som enligt 15 kap. 24 § miljöbalken tillkommer kommunen i fråga om den hantering som kommunen ansvarar för. Nämnden anser att bedömningarna är felaktiga. Domstolens tolkning av lagstiftningen innebär ett helt nytt synsätt på det kommunala renhållningsmonopolet som, om domen står sig, riskerar att få mycket långtgående konsekvenser för renhållningen och kommunernas möjlighet att ta sitt ansvar för hushållsavfallet.

Nämnden har i tidigare yttrande till länsstyrelsen närmare utvecklat synen på vad det kommunala renhållningsmonopolet omfattar, detta åberopas.

Det kommunala renhållningsmonopolet

Mark- och miljödomstolen jämför i domskälen bestämmelsen i 15 kap. 20 § miljöbalken med definitionen av *hantering* av avfall i 15 kap. 5 § miljöbalken. Utan närmare analys anför domstolen därefter att kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken inte avser all avfallshantering, utan är begränsat till fysisk befattning i form av återvinning och bortskaffande samt i viss mån transport.

15 kap. 20 § miljöbalken har följande lydelse:

Varje kommun ansvarar för att hushållsavfall inom kommunen återvinns eller bortskaffas.

Kommunen ska transportera bort avfallet från den fastighet där avfallet finns, om

- 1. borttransport behövs för att tillgodose såväl skyddet för människors hälsa och miljön som enskilda intressen, eller*
- 2. fastighetsinnehavaren begär att kommunen ska transportera bort avfallet och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna. Lag (2016:782).*

Som framgår av domskälen, definieras i 15 kap. 5 § miljöbalken som hantering dels (1) insamling, hantering, transport, återvinning och bortskaffning eller annan fysisk befattning, dels (2) åtgärder som inte innebär fysisk befattning med avfall men som syftar till att avfall samlas in, transporteras, återvinns, bortskaffas eller byter ägare eller innehavare.

Efter att ha jämfört formuleringen i 15 kap. 20 § miljöbalken mot denna definition anger domstolen helt kortfattat att det *alltså* endast är fysisk befattning i form av återvinning, bortskaffning samt vissa transporter som omfattas av kommunens ansvar och därmed av monopolet. Det framgår inte hur domstolen har resonerat för att komma fram till denna slutsats. Varför åtgärder enligt punkten 2 inte skulle omfattas av kommunens utpekade ansvar anges inte.

Enligt nämndens uppfattning finns det inte något rimligt skäl till att åtgärderna i punkten 2 inte skulle omfattas av kommunens ansvar. Nämnden vill framhålla att det av 15 kap. 20 § miljöbalken framgår att kommunen *ansvarar för att avfallet återvinns och bortskaffas*. Enligt nämndens uppfattning är det uppenbart att formuleringen inte kan tolkas på annat sätt än att kommunens ansvar är att *se till* att avfallet återvinns och bortskaffas, d.v.s. kommunen ansvarar för att tillhandahålla ett system som säkerställer att avfallet återvinns och bortskaffas. Hur detta ska genomföras är det upp till kommunen att planera, under de förutsättningar som anges i 15 kap. 23 § miljöbalken. Nämndens uppfattning finner också stöd i utformningen av motsvarande bestämmelse innan 2016 års lagändring. Mark- och miljödomstolen synes emellertid ha utläst bestämmelsen i 15 kap. 20 § miljöbalken som en uttömmande uppräkningslista av vilka moment som kommunens ansvar omfattar. Nämnden anser istället att samtliga åtgärder som krävs för att kommunen ska kunna fullgöra sitt ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken omfattas av kommunens ensamrätt. Det är detta som återspeglas i 15 kap. 24 § miljöbalken,

som anger att om kommunen ansvarar för viss *hantering* enligt 15 kap. 20 § miljöbalken, så får sådan hantering inte utföras av någon annan.

Mark- och miljödomstolens slutsats innebär en enligt nämndens mening helt ny syn på omfattningen av kommunens ansvar, som avviker från synsättet att kommunen är tämligen fri att själv definiera vad som närmare omfattas av dess ansvar (se t.ex. MÖD 2007:24) som är det som hittills gällt och kommit till uttryck i rättspraxis. Att mark- och miljödomstolens fortsatta resonemang i domskälen bygger på en tolkning av lagrummen som avviker från gällande rätt är därför problematiskt, särskilt då slutsatserna presenteras utan att sättas i relation till vad som i vart fall hittills har varit gällande rätt och vad som nu motiverar ett frånsteg.

Även i fråga om transporter är det synsätt som kommer till uttryck i domen problematiskt: Mark- och miljödomstolen anger att endast de transporter som behövs ur miljö- och hälsosynpunkt omfattas av kommunens ansvar och därmed också av monopolet. Domen innebär i praktiken att bedömningen av om en transport behövs ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt är något som kan göras av avfallsinnehavaren i varje enskilt fall.

Det som regleras i 15 kap. miljöbalken är dock ett system för hur hushållsavfall ska hanteras och en stor del av vad som behövs för att systemet ska fungera har delegerats till kommunen att med ensamrätt både att reglera och hantera (jfr 75 § avfallsförordning [2011:927] och 9 kap. 2 § avfallsförordning [2020:614] respektive 15 kap. 24 § miljöbalken).

Mark- och miljödomstolen har till stöd för sin tolkning framhållit att det inte av lagbestämmelserna kan utläsas något förbud mot att även andra än fastighetsinnehavare transporterar hushållsavfall eller att enskilda transporterar åt varandra. Nämnden anser att det hänger samman med att lagstiftningen är konstruerad så, att de situationer som domstolen beskrivit omfattas av systemet med det kommunala monopolet. Förbudet framgår redan av 15 kap. 24 § miljöbalken. Eftersom det kommunala monopolet inte är så snävt som mark- och miljödomstolen uppfattat, så är det, på motsvarande sätt, en missuppfattning att det skulle finnas ett oreglerat område för ansvar för avfallshantering som faller utanför kommunens ansvarsområde. I sammanhanget bör erinras om att avfallslagstiftningen är synnerligen omfattande och uttömmande i syfte att förhindra olägenheter för människors hälsa och miljön. Att en stor del av ansvaret för avfallshantering skulle ha lämnats oreglerad, förutom de generella

bestämmelserna om avfallsinnehavarens ansvar, faller på sin egen orimlighet och visar i sig på att mark- och miljödomstolens bedömning inte är riktig.

Bedömning av behov sker i planeringen

Kommunen ska, enligt 15 kap. 23 § miljöbalken, planera för hur den ska ta sitt ansvar. Härvid ska beaktas enskildas möjlighet att själva ta hand om avfallet. Det är alltså inom ramen för denna planering som kommunen ska göra bedömningen av vilket avfall som typiskt sett behöver transporteras bort av miljö- och hälsomässiga skäl. Enskildas möjligheter till omhändertagande beaktas också, men det görs av uppenbara skäl inte någon bedömning i det enskilda fallet, utan på ett generellt plan. I de kommunala föreskrifterna anges vilka fraktioner som enskilda själva får hantera och under vilka förutsättningar. I föreskrifterna regleras också möjlighet till dispens i det enskilda fallet.

Att övervägandena om det miljö- och hälsomässiga behovet av transporter sker i denna ordning är dels en förutsättning för att kommunen ska kunna ta sitt ansvar och dels kärnan i det som det kommunala renhållningsmonopolet syftar till att reglera, nämligen att det inte ska vara upp till den enskilde att avgöra om avfallet behöver tas om hand eller ej. Kommunens ensamrätt uppstår därmed i samma stund som den enskilde vill bortskaffa det. Den rätt till eget omhändertagande som framgår av 15 kap. 24 § miljöbalken avser i första hand kompostering på den egna fastigheten – inte bortskaffande på annan plats. Även sådant eget omhändertagande som är tillåtet behöver ske under kontrollerade former och är därför reglerat i avfallsföreskrifterna.

Mark- och miljödomstolen antyder vidare att insamling inte innefattas i kommunens ansvar och att regleringen av insamling i de kommunala avfallsföreskrifterna inte skulle ha stöd i lag. Nämnden vill, men hänvisning till vad som anförts ovan, framhålla att insamling utgör ett led i den kedja av åtgärder som är nödvändiga för att kommunen ska kunna fullgöra sitt ansvar för att hushållsavfall återvinns eller bortskaffas. I sammanhanget kan nämnas att Mark- och miljööverdomstolen i MÖD 2003:115 och MÖD 2003:117 angett bland annat insamling som en sådan åtgärd som enligt då gällande bestämmelser i 15 kap. 11 § miljöbalken (numera 15 kap. 41 § miljöbalken) kan regleras i avfallsföreskrifterna. Någon ändring i sak torde i det avseendet inte ha skett genom senare års lagändringar.

I domen har mark- och miljödomstolen gjort den generella bedömningen att grovavfall från enskildas hushåll inte nödvändigtvis behöver hämtas av kommunerna (och därför inte omfattas av kommunernas monopol). Bedömningen synes endast bygga på att det i avfallsföreskrifterna anges att enskilda får transportera grovavfall till återvinningscentral.

Om grovavfall endast består av uttjänta möbler kan mark- och miljödomstolens generella bedömning möjligen vara förståelig – detta gäller och tillämpas också redan idag enligt vad som framgår av 15 kap. 20 § 2 p miljöbalken. Grovavfall från hushåll innefattar emellertid oerhört många fler fraktioner, inklusive farligt avfall. Detta förefaller inte ha uppmärksammats av mark- och miljödomstolen. Kommunen har i sin planering tagit hänsyn till diversiteten av grovavfall och därvid bedömt att grovavfall typiskt sett är av sådan karaktär att det finns ett miljö- och hälsomässigt behov av att kommunen transporterar avfallet. Därför angavs i 12 § (Kfs 2018:4) att hushållsavfall – vilket innefattar grovavfall – ska lämnas till renhållaren om inte annat anges i föreskrifterna. Det är således förbjudet för enskilda att lämna sitt hushållsavfall till annan än renhållaren, oavsett om det är för transport eller för annan åtgärd. Det behöver därför inte därutöver särskilt framgå att transport endast får ske av den ursprungliga avfallsinnehavaren för att sådan transport ska anses ha förbjudits i föreskrifterna. Att det i 36 § (Kfs 2018:4) angavs att enskilda hushåll får transportera sitt grovavfall till en återvinningscentral utgjorde således en anvisning för hur kommunens insamling sker.

Det bör i sammanhanget särskilt noteras att det i nu gällande avfallsföreskrifter (Kfs 2019:27) redan inledningsvis (3 §) anges att bland annat transport av hushållsavfall endast får utföras av den eller de entreprenörer som renhållaren anlitar för ändamålet, om inte annat särskilt anges i föreskrifterna. I 39 § anges att enskilda hushåll får transportera sitt grovavfall. Detta är ett undantag i förhållande till 3 § och bör tolkas restriktivt, dvs att den endast omfattar enskilda hushålls transport av eget grovavfall och inte aktörer (enskilda eller yrkesmässiga) som övertagit avfall från andra. Eftersom det strider mot kommunens ensamrätt att andra än den ursprungliga avfallsinnehavaren transporterar avfallet, så kan varken den tidigare eller nu gällande avfallsföreskriftens utformning tolkas som att vem som helst är fri att transportera enskildas avfall.

I just Tiptapps fall förefaller det finnas ett system för att förhindra att appen används för transport av just farligt avfall. Domen är emellertid generellt utformad vad gäller enskildas möjligheter att

överlåta sitt grovavfall till andra för transport. Det finns inte något som hindrar enskilda från att åta sig transporter genom andra förmedlare än Tiptapp eller helt i egen regi, för att slippa betala en del av ersättningen för transporten till en mellanhand. Redan idag finns betydande problem med att utöva tillsyn över transporterna som genomförs via Tiptapp, eftersom det saknas närmare uppgifter om transportörerna. Nämndens uppfattning är att det, om mark- och miljödomstolens dom står sig, i praktiken kommer att bli nära nog omöjligt att utöva tillsyn över alla transportörer och hur de hanterar avfallet. Det finns en betydande risk att bland annat farligt avfall kommer på avvägar. Enligt nämndens mening innebär domen därmed att dörren öppnas till en hantering som inte är förenlig med intentionerna i avfallslagstiftningen och syftet med avfallsmonopolet.

I domen omnämns just grovavfall, men om det enbart handlar om det miljö- och hälsomässiga behovet av transport i det enskilda fallet är frågan var gränsen för det kommunala ansvaret ska dras. Nämnden erinrar om att regeringen i lagrådsremissen om förslaget till genomförande av EU-direktiv på avfallsområdet (Dnr M/2020/00385/R) återtagit förslaget om att införa s k frival för transport av hushållsavfall från verksamhetsutövare, eftersom konsekvenserna inte bedömts vara tillräckligt utredda (s. 40).¹ Förslaget om frival innebär att verksamhetsutövare får välja att anlita andra transportörer än kommunens för hushållsavfall som uppkommit i verksamheten. Enligt nämndens uppfattning öppnar mark- och miljödomstolens dom för bedömningar som i praktiken möjliggör frival och därmed helt kringgår de överväganden som legat till grund för regeringens beslut att för närvarande inte föreslå att frival införs. Definitionen av hushållsavfall (efter kommande ändringar i avfallslagstiftningen *kommunalt avfall*) kommer därmed sakna betydelse, eftersom klassificeringen som hushållsavfall, med mark- och miljödomstolens resonemang, ändå inte är avgörande för om avfallet omfattas av det kommunala monopolet.

Nämnden noterar att mark- och miljödomstolens synsätt inte heller var aktuellt i Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 mars 2020, mål M 6924-19, där huvudfrågan i målet rörde huruvida frityrolja och spillfett från restaurang omfattas av begreppet hushållsavfall eller verksamhetsavfall och därmed omfattas av det kom-

¹ Regeringen har nyligen tillsatt en särskild utredning som ska utreda alternativa lösningar för ökade möjligheter för yrkesmässiga verksamheter att ta hand om sitt kommunala avfall (i dag s.k. hushållsavfall). Lösningarna ska möjliggöra utveckling av nya modeller och metoder för en cirkulär ekonomi genom ett så kallat frival. Utredningen ska redovisas senast den 12 april 2021 (dir. 2020:78).

munala monopolet eller ej. Om det kommunala ansvaret för borttransport endast hade varit grundat på en bedömning av det miljömässiga behovet i det enskilda fallet hade en sådan distinktion varit utan betydelse.

Tiptapps verksamhet strider mot kommunens ensamrätt
Länsstyrelsen har i beslut den 23 oktober 2019, dnr 505-710-2018, avslagit Tiptapps överklagande. Länsstyrelsen har därvid, med hänsyn till applikationens funktioner och det bakomliggande syftet med avfallsreglerna bedömt att Tiptapp får anses vara mäklare. Länsstyrelsens beslut har, sedan Tiptapp återkallat överklagande, fått laga kraft.

Mark- och miljödomstolen har i nu aktuell dom bedömt att bolaget inte är involverat i överlåtelsen av avfallet på ett sådant sätt att det går att säga att det ägnar sig åt förmedling av avfall och därmed inte är mäklare. Nämnden vill framhålla att Tiptapp erhåller en del av den ersättning som utgår till transportören för den förmedlade tjänsten. Enligt Tiptapps egna uppgifter innebär tjänsten att den som hämtar upp avfallet också övertar ägandet. Enligt nämndens mening är det således klart att Tiptapp är involverad även i överlåtelsen av avfallet. Det bör dock noteras att överlåtelsen sker i strid med kommunens ensamrätt.

Länsstyrelsen har i beslut samma dag i ärende med dnr 505-47922-2018, som nu är föremål för prövning, också funnit att Tiptapps verksamhet utgör hantering av avfall enligt 15 kap. 5 § miljöbalken, att denna hantering står i konflikt med kommunens monopol enligt 15 kap. 20 § miljöbalken och därmed strider mot bestämmelserna i 15 kap. 24 § miljöbalken.

Som framgår ovan, anser nämnden att det framgår tydligt av 15 kap. 20 § och 15 kap 24 § att kommunens monopol omfattar all hantering som behövs för att kommunen ska kunna fullgöra sitt ansvar. Nämnden ansluter sig därför till Länsstyrelsens bedömning, att Tiptapps verksamhet står i strid med 15 kap. 20 och 24 §§. Redan på den grunden ska mark- och miljödomstolens dom ändras.

Förmedling av avfallstransport

Under ärendets gång har återkommande framhållits från Tiptapps sida att det inte kan vara otillåtet för enskilda att hjälpa varandra med transport av avfall. Mark- och miljödomstolen har funnit att det

inte kan utläsas att enskilda skulle vara förhindrade att utföra transporter åt varandra, oavsett om det sker med eller utan betalning. Oaktat att nämnden vidhåller att transporterna står i strid med det kommunala monopolet, finner nämnden skäl att framhålla några omständigheter.

Diskussionen i ärendet har präglats av utgångspunkten att det är fråga om t.ex. grannar som hjälper varandra med transporter. Det finns därför skäl att påpeka att all transport av avfall som förmedlas genom Tiptapp sker mot betalning. Själva grundbulten för verksamheten är att enskilda betalar andra enskilda för en tjänst. Det är således inte fråga om att enskilda benefikt hjälper varandra av ren busighet, som intrycket ofta blivit i diskussionerna. Till skillnad från vad mark- och miljödomstolen anför har det enligt nämndens mening betydelse för bedömningen av verksamheten att den enskilde som utför transporterna har ett vinstintresse. Den omständigheten att man inte är bekant med den man utför tjänsten för, har i sig den effekten att incitamentet till en korrekt hantering av avfallet minskar. Därför finns det enligt nämnden ett principiellt behov av att den som transporterar avfall åt annan är registrerad i någon form och kommer under tillsyn. Härtill kommer att från och med den 1 augusti föreligger enligt 7 kap. 2 § avfallsförordningen (2020:614) rapporteringsskyldighet för den som yrkesmässigt insamlar kommunalt avfall.

Oavsett om transporterna betraktas som yrkesmässiga eller ej, vidhåller nämnden att redan den omständigheten att det utgår ersättning för transporten medför att incitamentet att hantera avfallet på miljömässigt godtagbart sätt minskar. Det finns ett miljömässigt behov av att den som transporterar avfall för annan mot ersättning är registrerade. Nämndens uppfattning är att det inte har förutsetts av lagstiftaren att enskilda skulle vilja transportera avfall åt varandra mot betalning.

Tiptapp har uppgett att bolaget har infört begränsningar för att förhindra att det är fråga om yrkesmässig verksamhet. Av allt att döma har Tiptapp därvid utgått från skattemässiga bedömningsgrunder (se bilaga till Tiptapps yttrande till länsstyrelsen den 4 september 2019). När det gäller *transport av avfall* finns emellertid andra kriterier för bedömning av yrkesmässighet som är mer relevanta i detta sammanhang, jfr Naturvårdsverkets handbok 2003:8 om farligt avfall, s. 17. Ytterst är det tillsynsmyndighetens uppgift att bedöma om kriterierna för yrkesmässighet är uppfyllda.

Tillstånd krävs enligt 36 § avfallsförordningen (2011:927) för yrkesmässig transport av avfall. Nämnden noterar att länsstyrelsen anger på sin hemsida att redan att avfallstransporten sker för annan innebär att det är kan vara fråga om yrkesmässig transport, oavsett om ersättning utgår eller ej.² För att kunna söka tillstånd till yrkesmässig transport av avfall krävs enligt 38 § avfallsförordningen att sökanden bedöms lämplig i flera avseenden för att på miljö- och hälsomässigt tillfredsställande sätt kunna transportera det aktuella avfallet. Det krävs också att sökanden har nödvändiga tillstånd enligt annan lagstiftning, t.ex. yrkestrafiktillstånd. Vanligen är det verksamheter som söker tillstånd till yrkesmässig avfallstransport. Det torde vara högst osannolikt att de som idag utför transporter via Tiptapp har sådana tillstånd.

Tillståndsprövning för avfallstransporter kräver en viss administration m.m. från den enskilde, vilket gör att nämnden ställer sig tvivlande till att enskilda som utför transporter via Tiptapp skulle ansöka om sådana tillstånd i större utsträckning. Härtill kommer, som sagt, alla som inte kör via en förmedlare som Tiptapp och som därmed kan antas ha ännu mindre incitament att skaffa de tillstånd som behövs.

Som anförts ovan är det redan idag mycket svårt att utöva effektiv tillsyn över de som utför transporter via Tiptapp. Om mark- och miljödomstolens dom står sig kommer det att innebära att marknaden släpps fri för alla att själva utföra i någon mån yrkesmässiga transporter av hushållsavfall. Det kommer att i praktiken bli helt omöjligt att utföra tillsyn över att var och en som utför yrkesmässiga avfallstransporter har erforderliga tillstånd. Dels kommer det inte vara känt vilka de är, dels kommer det i de flesta fall inte vara möjligt att säkerställa varifrån avfallet härrör. Konsekvenserna blir således att transporter av hushållsavfall i praktiken inte kommer att komma under tillsyn. Vad effekterna blir av detta kan nämnden i dagsläget inte överblicka.

Förbudet är skäligt

Mark- och miljödomstolen har anfört att det inte är skäligt att förbjuda Tiptapps verksamhet på den grunden att vissa användare misskött sig genom att yrkesmässigt transportera avfall utan tillstånd till detta respektive genom att skräpa ned. Som nämnden har anfört ovan innebär Tiptapps verksamhet att transporter som omfattas av kommunens ensamrätt förmedlas till andra än kommunen.

Förmedling av åtgärder som strider mot förbudet i 15 kap. 20 och 24 §§ miljöbalken är således satt i system. Att förbjuda Tiptapps verksamhet i den delen måste anses vara skäligt för att Tiptapps verksamhet ska anses vara förenlig med miljöbalken och dess följd-lagstiftning.

Oaktat att verksamheten strider mot monopolet bör det också nämnas att även om det är de enskilda transportörerna som saknar erforderliga tillstånd och i förekommande fall ger upphov till nedskräpning, så är det Tiptapps förmedling som möjliggör att detta kan ske i stor skala. Tjänsten saknar tillräckliga kontrollfunktioner för att säkerställa att missbruk inte kan sättas i system och nämnden bedömer, mot bakgrund av vilka som är målgruppen för tjänsten, att det inte framstår som sannolikt att det kommer att gå att införa en kontrollfunktion som kan fungera tillfredsställande.

Förbudet är således nödvändigt för att undvika de risker som det kommunala avfallsmonopolet är tänkt att förhindra och för att upprätthålla den kommunala renhållningen så som den hittills har fungerat och som framgår av gällande rätt.

Som nämnden anført i det nu överklagade beslutet kan det finnas behov av översyn av lagstiftningen för att möta de förändringar som sker inom avfallsområdet. För att upprätthålla en god avfallshantering är det emellertid helt nödvändigt att eventuella förändringar i lagstiftningen är genomtänkta och föregås av en genomgripande konsekvensanalys.

Inhämtande av yttrande

Mark- och miljödomstolens dom innebär ett nytt synsätt på den kommunala renhållningen, som kan få omfattande konsekvenser för avfallshanteringen i alla Sveriges kommuner. En ändring av det kommunala ansvaret genom ändring av rättspraxis fordrar ett tillräckligt underlag. Nämnden hemställer därför om att Mark- och miljööverdomstolen i målet inhämtar yttranden från Naturvårdsverket, i egenskap av ansvarig sektorsmyndighet för avfallsverksamhet, från Sveriges kommuner och regioner (SKR) och från Avfall Sverige.

SLUT.